

Vol. 3 /

SUMMO FAVENTE NUMINE!
DISSERTATIO PHILOSOPHICA

DE
**ESSENTIIS
RERUM,**

Cujus
PARTEM PRIOREM,
IMPETRATA AMPLISS. FACULT. PHILOSOPH.
VENIA IN REGIA ACADEMIA ABOENSI,
Sub PRÆSIDIO
VIRI MAXIME REVERENDI atque CELEBERRIMI

**D. NI DOCT. CAROLI
MESTERTON,**

SCIENT. LOG. & METAPH. PROFESS. REG. & ORD.

PUBLICÆ DEFENDET

AUCTOR

ERICUS FORSIUS,

HELSENGFORSIA-NYLANDUS,

DIE III. DECEMBR. ANNI MDCCLX.

L. H. Q. A. M. S.

ABOÆ Impressit.

S:Æ R:Æ M:TIS
SUMMÆ FIDEI VIRO,
ILLUSTRISSIMO *atque* CELSISSIMO
COMITI ac HEROI,

D:No CAROLO
GUSTAVO
TESSIN,

Regis Regniq̄ue SVÆCIÆ SENATORI,
Cancellariæ Regiæ PRÆSIDI,
Supremo Aulæ PRÆFECTO,
Regiæ Celsitudinis, PRINCIPIS Successoris,
GUBERNATORI,
Regiæ Academiae Aboënsis CANCELLARIO,
Ordinum Reriorum *EQUITI*,
COMMENDATORI & CANCELLARIO,
Atque Ordinis Aquilæ Nigræ *EQUITI*,
MÆCENATI SUMMO.

ILLUSTRISSIME atque CELSISSIME

COMES,

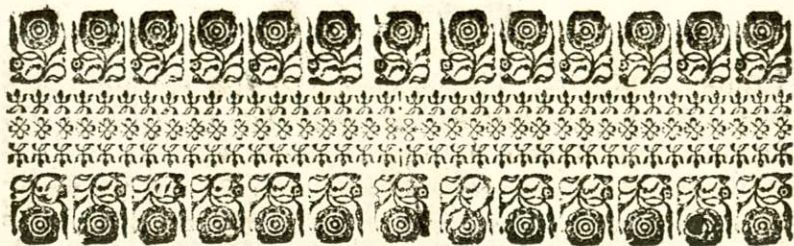
DOMINE GRATIOSISSIME.

NOvo bonorum cumulo salutisque publicæ robore beata omnino est respublica, in qua Viri natalium & numeris splendore insignes, justum illis pretium statuere norunt, quotquot nova in orbe literario moliri, novasque veritates in lucem protrahere satagunt. Quamvis enim in litterarum sollerti cultura magna vis ad perennitatem reipublicæ felicitatem posita est; & fortius quam dici potest, reipublicæ decus floremque tuetur novarum veritatum inventio: pauci tamen sunt, qui vehementissimo a natura commato impetu, ipsaque veritatis nativa pulchritudine alleciti, feruntur ad summam, quam consequi unquam possunt, variarum rerum cognitionem acquirendam, novisque veritatibus studendum; nisi illustrissimorum Virorum cognito erga novarum rerum inventores favore, ad studia sua alacrius obeunda & continuanda merifice excitentur atque exstimulentur. Hinc Imperatoribus, Regibus, & Principibus, aliisque Heroibus nullo non tempore illud curæ fuit, ut artium Palladiarum cultoribus suo favore auxilioque adessent, eosque in litterarum studiis nutantes quasi confirmarent, & ad alacriorem cursum incitarent. Beata itaque nostra

stra decantanda est respublica, quæ TE, ILLUSTRISSIME COMES, superbit, CUI novarum rerum inventoris nomen quin carum, alium, ac venerabile sit, minime dubitare neminem sinit cognitum celebratusque TUUS erga novarum rerum inventores Heroicus favor. Unde hanc, quam in lucem publicam adfero, dissertationem cur CELSISSIMO NOMINI TUO consecrare ausus sim, ratio est in promptu. Excutitur in illa tot difficultatibus implicata doctrina de essentiis rerum, in qua enodanda frustra torserunt exercueruntque ingeniorum suorum vires Philosophi, in quo autem pulchro argumento excutiendo ego solus versatus sum. Spero itaque, CELSITUDINI TUÆ nec displicere hancce, quam in solitudine elaboravi, disputationem, levidense illam quidem, & ingenii mei juvenilis fœtum, at ejusmodi tamen, ut evidenter demonstraret, mihi nihil prius esse, nihil antiquius, quam conquirere omnia, quæ me indefessum novarum veritatum speculatorem venatoremque probare possunt. Quod reliquum est, Summum cœli terræque Dominum humillimis precibus fatigare nunquam cessabo, ut CELSITUDINEM TUAM, tamdiu incolumem conservare velit, quamdiu ardentissimis opto suspiriis. Sic enim CELSITUDO TUA in seram posteritatem vivit, reique cum publicæ, tum literariæ, diuturno est præsidio & ornamento. Ero dum vixero

**ILLUSTRISSIMI atque EXCELLENTISSIMI
NOMINIS TUI**

Devotissimus cliens,
ERICUS FORSIUS.

PRÆFATIO.

[verum est, ut omnino esse con-
fidimus, eum demum philosophari
dicendum esse, qui rationem secutus
ducem, verum nihil ducit, nisi quod
idoneis, & indoli rei accommodatis
argumentis, tanquam firmissimo suo
fundamento superstruitur; intelligitur credo, veri
nominis philosophum, nec antiquitatem temporis,
nec ætatis novitatem, admodum curare, sed sua-
rum sententiarum præstantiam, ex indole rei, &
ratione tanquam optima rerum magistra æstima-
re. Qui itaque antiquitatis amore ita fascinati
fuere Philosophi, ut ex annorum multitudine om-
nia ponderarent, e recta omnino exciderunt via.
In hujus vitii notam incurrebant superiorum secu-
lorum Philosophi, cujus rei plurima & verborum
& rerum adsunt testimonia. Testante enim Tho-
masio, Philosophiæ principia superioribus seculis
adoptaturi, summosque in eadem honores adeptu-
ri, jurejurando sese ipsos sancte obstringebant, sese

Philosophiæ Aristotelicæ fore observantissimos, nec novi quid in Philosophia molituros. Atque hoc vinculum pietatis, quo obstricti & religati fuerunt Aristoteli nominati Philosophi, nonnullos eo adduxit, ut ipsam Aristotelis Ethicam coram concione explicandam existimaverint, revera autem dapes incoctas concioni apponere voluerunt. Nec desunt huic rei rerum testimonia. Huic enim rei argumento sunt, cum innumeri libri commentarii in Aristotelis scripta confecti, tum tot logica totque Metaphysica scripta, in quibus Aristotelis principia, ne ungue quidem transverso ab iis recesso, adoptantur. Turpissima autem hac Philosophandi servitute, magna labes castæ veritati adspergebatur, formaque Philosophiæ misere deformata jacuit. Quemadmodum autem hi Philosophi veram Philosophandi rationem non inierunt; ita, qui non dubitant effroni impudentia antiquitatem aspernari, & omne id quod recens est & nuper natum pro vero censere, sive de cetero rationi sit conveniens sive eidem adversatur, a vera Philosophandi via, longissime quoque deflectere censendi sunt. Recentiores fateor, meditationis ope multas, quæ maxima sese commendant utilitate, in lucem conspectumque protulisse veritates, quæ ante jacebant in tenebris, & obscura nocte quasi tegebantur. Ast qui novitati & recentiorum quorundam auctoritati tantum in Philosophando tribuunt, ut in eorum verba jurare videantur, & ultra eos sapere velle nefas ducant, illi meo quidem judicio ratione non utuntur,

utuntur, verique nominis Philosophorum in numerum non sunt cooptandi. Anne enim penes prudentiores valebit hæc argumentatio: *hæc vel illa sententia nova est. Ergo non potest fieri, quin sit, eadem vera.* Quærenti mihi, in promptu esse spero, quid respondeas. Philosophos itaque hos nullus sagacissimus rerum æstimator laudat, apud quos vel antiquitatis veneratio in tam nimio pretio est, ut cum Aristotele & sentiant & loquantur, vel novitatis nomen tantum pretii retinet, ut ultra Cartesium, Leibnitium, Wolfium, Wallerium & alios sapere velle magnum piaculum ducere videantur. Ipse B. L. plus satis videbis, me in hac de essentiis rerum commentatione a Metaphysicorum prudentiorum placitis dissidere. Mente enim, a præjudicatis, quæ judicium veri tollunt, opinionibus, aliena Metaphysicam legenti mihi multum suppeditatum est, in quo cognoscendo sponte versatus sum, & rem quasi ab utraque parte proposui, prout duo qui inter se objiciunt, adeo ut animus meus sæpe dubius hæserit in quam partem inclinaturus esset; re autem ad vivum excussa, almam illam veritatem hunc in modum scrupulosissime quæsitam, demum animo complexus sum atque clare percepi. Unde quoque deprehendi multis in locis errores pro veritatibus venditare, nugasque sectari Metaphysicos. Excipe itaque B. L. hanc de essentiis rerum disputationem, in qua novum & inauditum exstat, attamen in re omnino fundatum: quam excipient suo tempore, si DEI Numen vi-

res, & tempora negotiis tractandis vacua concesserit, tractationes aliæ, in quibus novorum dogmatum fontes tibi propinantur. Benignissimum Interea Numen, propitium rebus humanis, in quibus nihil sine benedictione ejus perfectum est, jubeat hosce conatus meos esse fortunatos.

§. I.

Dicis *intrinsefe seu absolute possibile*, quod in se & idea sua, citra ullam aliam determinationem, & conditionem ideæ rei superaccidentem, nullam involvit contradictionem: *Intrinsefe seu absolute impossibile*, quod in se & idea sua, citra ullam aliam determinationem, vel conditionem ideæ superaccidentem, contradictionem involvit: *ens* autem, cui existentia non repugnat.

Cave, existemes, me heic ultra justos instituti mei, argumentiq; hac in dissertatione excutiendi, terminos progredi, arcessitis huc longiusque quam par est petitis definitionibus, & conclusionibus, huic meæ commentationi, nullo modo accommodatis. Hæc enim definitiones & conclusiones fundamenti instar præfultas, huic de essentiis rerum disputationi confirmandæ pleniusque intelligendæ infervire, plus satis constat inter quemlibet, qui, a partium studio alienus, & solius veritatis studio sincere deditus rem dijudicat.

§. 2. *In idea sua contradictionem* involvere dicitur, cujus notiones partiales, totalem constituentes, se mutuo destruunt, seu, quod constat prædicatis sibi mutuo repugnantibus. *Nullam autem contradictionem in idea sua involvere* dicitur, cujus
notiones

notiones partiales totalem constituentes, sibi invicem non contradicunt, seu, quod constat prædicatis sibi mutuo non repugnantibus. Cum itaque absolute impossibile audiat, quod in idea sua contradictionem involvit, absolute autem possibile, quod in idea sua nullam involvit contradictionem §. præcid. consequitur inde, ut absolute impossibile sit, cujus notiones partiales, totalem constituentes sese invicem tollunt, seu, quod constat prædicatis sibi mutuo repugnantibus, absolute autem possibile, quod constat prædicatis sibi invicem non repugnantibus.

§. 3. *Opposita sunt, quorum unum involvit negationem alterius. Dispescuntur hæc in contrarie & contradictorie opposita. Illa, uni enti non quidem simul, successive tamen inesse possunt. Hæc, neque simul, neque successive uni enti inesse possunt. Vid. Syst. Met. Cel. Wallerii §. 424, 425.*

§. 4. *Absolute impossibile, & absolute possibile sunt opposita, & quidem contradictorie opposita.* Absolute enim impossibile est, quod in idea sua involvit contradictionem, absolute autem possibile, quod in idea sua nullam involvit contradictionem §. 1. Absolute ergo possibile involvit negationem absolute impossibilis. Ast opposita sunt, quorum unum involvit negationem alterius §. præced. Absolute ergo possibile & absolute impossibile sunt opposita Q. E. U.

Absolute possibile nullam infert repugnantiam in idea sua, infert vero illam repugnantiam abso-

lute impossibile §. 1. hinc sibi mutuo contradicunt per def. contradictionis. Sunt ergo absolute possibile & absolute impossibile contradictorie opposita. Q. E. A.

§. 5. *Quod est absolute impossibile, non est absolute possibile.* Absolute enim impossibile, & absolute possibile sunt opposita §. præced. Ast opposita sunt, quorum unum involvit negationem alterius §. 3. Ergo absolute impossibile involvit negationem absolute possibili. Quod ergo est absolute impossibile, non est absolute possibile. Q. E. D.

§. 6. *Absolute impossibile est, ut absolute impossibile sit absolute possibile. Nec absolute impossibile ullo modo fieri potest absolute possibile.* Absolute enim impossibile & absolute possibile sunt opposita §. 4. Ast opposita sunt, quorum unum involvit negationem alterius §. 3. Erga absolute impossibile involvit negationem absolute possibili. Si ergo absolute impossibile esset absolute possibile; absolute impossibile esset absolute impossibile & simul non esset absolute impossibile. Ast absolute impossibile est, idem simul esse, & non esse per princ. contrad. Ergo absolute impossibile est, ut absolute impossibile sit absolute possibile. Q. E. U.

Prius hoc hujus propositionis membrum extra dubitationis aleam positurus, calculum hunc quoque subducere possum: Ponamus absolute impossibile esse absolute possibile, quid inde aliud sequeretur, quam ut notiones partiales absolute impossibile & absolute possibile ingredientibus repugnantiam

gnantiam inferrent. Absolute enim impossibile in idea sua involvit contradictionem, absolute autem possibile nullam in idea sua involvit contradictionem §. 1. & sic, si absolute impossibile esset absolute possibile, notiones partiales absolute impossibile & absolute possibile ingredientis repugnantiam omnino inferrent. Ast quod in idea sua infert repugnantiam est absolute impossibile §. 1. Ergo absolute impossibile est, ut absolute impossibile sit absolute possibile.

Absolute impossibile & absolute possibile esse contradictorie opposita, fateri necessum habent omnes, §. 4. Ast contradictorie opposita neque simul neque successive uni enti, inesse queunt, §. 3. Absolute ergo impossibile & absolute possibile neque simul neque successive uni enti inesse possunt. Absolute ergo impossibile nullomodo fieri potest absolute possibile. Q. E. A.

§. 7. Prædicata entis sibi mutuo non-repugnantia, quæ nec a se invicem, nec ab alio priori in ipso ente determinantur, reliqua vero quæ rei insunt, vel inesse possunt prædicata determinantia, uno nomine *essentia* insigniuntur. Cum hacce essentia definitione belle convenire illam Wolfianam essentia definitionem, qua essentia definitur per id quod primum de ente concipitur, & in quo ratio continetur sufficiens, cur cetera vel actu insint, vel inesse possint, neminem Metaphysices cognitione vel mediocriter instructum, fugere potest. Immo hæc definitiones exacte respondere plurimum & veterum

terum & recentiorum definitionibus nos satis edocet Cel. *Wallerius* §. 322. Syst. Met. Eandem itaque essentiali definitionem quam recentiores & antiquiores habent, retineo, ne in eorum nugis & ineptiis retundendis videar aërem ferire, & alienam terminorum notionem aliis confutandis adfingere.

§. 8. *Absolute impossibili essentia non competit.* Ponamus enim absolute impossibili competere essentiam; quid quæso aliud inde sequeretur, quam ut absolute impossibili competeret non-repugnantia §. præced. Sed absolute impossibili non competit non-repugnantia. Nam absolute impossibile non est absolute possibile §. 5. Ergo absolute impossibili essentia non competit. Q. E. D.

Hanc modo dictam propositionem veram esse, etiam ex hoc fundamento patet: Absolute impossibile est, quod constat prædicatis sibi mutuo repugnantibus §. 1. 2. Ast omne id, quod habet essentialiam, habet prædicata sibi mutuo non repugnantia, quæ nec a se invicem, nec ab alio priori in re determinantur, reliqua vero quæ rei insunt, vel inesse possunt prædicata determinantia. §. præced. Ergo absolute impossibili essentia non competit.

§. 9. *Absolute impossibili essentia non competere potest. Et cui essentia nullo modo competere potest, est absolute impossibile.* Si absolute impossibili competere posset essentia; absolute impossibili competere posset non-repugnantia §. 7. Sed absolute impossibili

bili nullo modo competere potest non-repugnancia. Nam absolute impossibile nullo modo fieri potest absolute possibile §. 6. Ergo absolute impossibili nullo modo competere potest essentia. Q. E. U.

Cui essentia ullo modo competere nequit, id ita comparatum est, ut ei nullo modo competere possit non-repugnancia prædicatorum. §. 7. Ast absolute impossibile est ejusmodi indolis. Nam absolute impossibile nullo modo fieri potest absolute possibile §. 6. & sic ei nullo modo competere potest non-repugnancia prædicatorum §. 1. 2. Cui ergo essentia nullo modo competere potest, est absolute impossibile. Q. E. A.

§. 10. *Absolute possibili competere potest essentia.* Ponamus enim absolute possibili non posse competere essentiam, inde omnino consequens esset, ut ei competere non posset non-repugnancia prædicatorum §. 7. Sed hoc est absurdum §. 1. 2. Absolute ergo possibili competere potest essentia. Q. E. D.

Hanc propositionem veram esse non solum e modo dicto fundamento patet, sed etiam hocce argumento demonstrari potest: Ponamus enim absolute possibili non competere posse essentiam, inde omnino sequeretur, illud esse absolute impossibile §. præced. Hinc absolute possibile, & absolute impossibile non essent opposita. Sed hoc est absurdum §. 4. Ergo absolute possibili competere potest essentia. Q. E. D.

Hanc propositionem tutissimam esse, hoc quoque modo probari potest: Absolute possibile, & absolute impossibile sunt opposita §. 4. Ast de oppositis valent opposita. Ergo, quoniam §. 9. demonstravi, absolute impossibili non posse competere essentiam; nihil aliud relinquitur quam ut statuamus, absolute possibili competere posse essentiam. Q. E. D.

§. 11. *Cui essentia competere potest, est absolute possibile.* Id cui essentia nullo modo competere potest, & id cui essentia competere potest, sunt opposita §. 3. Sed cui essentia nullo modo competere potest est absolute impossibile §. 9. Ergo cui essentia competere potest est absolute possibile, nam de oppositis valent opposita. Cui ergo essentia competere potest est absolute possibile. Q. E. D.

Hanc propositionem pro natura, & indole sua soliditatem habere summam, etiam hoc modo patet: Ponamus, id, cui essentia competere potest, non esse absolute possibile, quid aliud inde sequeretur, quam ut esset absolute impossibile §. 4. Huic autem essentia competere nequit §. 9. ergo ei, cui essentia competere non possit, simul posset competere. Sed hoc repugnat principio contradictionis. Patet ergo id, cui essentia competere potest, esse absolute possibile. Q. E. D.

§. 12. *Quidquid habet essentiam, habet quoque absolutam possibilitatem.* Quod enim habet essentiam, habet prædicata sibi mutuo non repugnantia, quæ nec a se invicem, nec ab alio priori in

re determinantur, reliqua vero, quæ rei insunt, vel inesse possunt, determinantia §. 7. Videmus ergo, id quod habet essentiam, habere prædicata sibi mutuo non repugnantia. Sed absolute possibile est, quod constat prædicatis sibi mutuo non repugnantibus §. 1. 2. A veritatis ergo tramite non aberro, quando statuo, id quod habet essentiam habere absolutam possibilitatem. Q. E. D.

Hanc thesin veram esse, quam luculentissime quoque patet ex hacce demonstratione: Pone enim illud, quod habet essentiam, non habere absolutam possibilitatem, haberet itaque absolutam impossibilitatem, seu, esset absolute impossibile §. 4. Hinc quia per hypoth. habere essentiam ponitur; absolute impossibili essentia competeret. Sed absolute impossibili essentia non competit §. 8. Eidem ergo simul competeret & simul non. Id quod cum per principium contrad. fieri nequeat; intelligitur satis, quidquid habet essentiam, habere absolutam possibilitatem. Q. E. D.

§. 13. *Absolute possibili non competit ideo essentia.* Consistit enim intrinseca rei possibilitas in non-repugnantia notionum rei partialium §. 1. 2. Posita ergo rei intrinseca possibilitate, non ponuntur nisi notiones rei partiales, quæ sibi invicem non repugnant, seu, prædicata rei sibi mutuo non repugnantia. Essentia vero suo ambitu comprehendit non solum prædicata sibi mutuo non repugnantia, sed etiam ejusmodi NB. prædicata sibi

mutuo non repugantia, quæ nec a se invicem, nec ab alio priori in re determinantur, reliqua vero, quæ rei insunt, vel inesse possunt prædicata, determinantia §. 40. Posita ergo absoluta rei possibilitate, non statim ponitur essentia. Nudo ergo absolute possibili non competit essentia. Q. E. D.

Non contemnendæ sunt plane istæ rationes, quibus propositiones hæc duabus §. contentas probatum ivi Si enim Methaphysici in eas, præjudicatis opinionibus errori suo renunciare jussis, inquirent; id certe efficiunt, ut palinodiam canant, & non amplius ea stent sententia, essentias, vel ipsa nuda rei possibilitate intrinseca absolvi, vel per essentiam ens esse intrinsece possibile. Et certe occasio horum cerebroforum assertorum inter alia ex eo enata est, quod viderint Meraphysici notionem essentiæ ingredi notionem intrinsecæ rei possibilitatis, Si autem simul consideravissent, notionem intrinsecæ possibilitatis non constituere totam essentiæ notionem; & id quod habet essentiam habere quidem intrinsecam possibilitatem, nudæ tamen intrinsecæ possibilitati non ideo competere essentiam, haud secus ac id quod existit esse intrinsece possibile, non omne tamen intrinsece possibile ideo existere: in tales monstrosas & erroneas hac de re non prolapsi fuissent opiniones; nec tam multa in doctrina de essentiis rerum existerent sententiarum divortia. Id quod fidenter dico, & citra ambages.

§. 14. Cum absolute possibili essentia non competat, ei tamen essentia competere possit, §. 13. 10. intelligitur credo, longe plures dari absolutas

lutas possibilitates, quam essentias, atque adeo ab intrinseca possibilitate ad essentiam nullam valere consequentiam, atque sic, præter nudam absolutam possibilitatem, aliud adhuc requiri ad essentiam. Jure igitur quæritur: quid præter nudam intrinsecam possibilitatem ad essentiam requiratur, quam arduam multisque difficultatibus interclusam quæstionem excutere jam jam facile possum.

§. 15. In apicium præcedenti §. productam quæstionem quod attinet; illam jam excussam esse §. 13, cuivis vel primo intuitu constare poterit. Ex demonstratione enim, quam circa nominatam §. attuli, cuivis colligere integrum est, præter nudam absolutam possibilitatem ad essentiam requiri NB. *talia* prædicata sibi mutuo non repugnantia, *quæ* nec a se invicem, nec ab alio priori in re determinantur, reliqua vero, quæ rei insunt, vel inesse possunt prædicata determinantia.

§. 16. Præter meram intrinsecam possibilitatem ad essentiam requiri *talia* prædicata sibi mutuo non repugnantia, *quæ* nec a se invicem, nec ab alio priori in re determinantur, reliqua vero, quæ rei insunt, vel inesse possunt prædicata, determinantia, ex antecedenti constat Paragrapho. Hinc ergo recte argumentum duci potest pro hac essentiæ definitione: essentia est complementum intrinsecæ possibilitatis, quo habet *talia* prædicata sibi mutuo non repugnantia, *quæ* nec a se mutuo, nec ab alio priori in re determinantur, quæ vero

reliqua, quæ rei insunt, vel inesse possunt prædicata, determinant.

§. 17. Perinde autem est, sive definiveris essentiam per illud possibilitatis complementum, quo habet *ejusmodi* prædicata sibi mutuo non repugnantia, quæ nec a se invicem, nec ab alio priori in re determinantur, reliqua vero, quæ rei insunt, vel inesse possunt prædicata determinantia, sive per illud possibilitatis complementum, quo habet *talia* prædicata quæ nec a se invicem, nec ab alio priori in re determinantur, quæ vero reliquorum, quæ rei insunt, vel inesse possunt prædicatorum, rationem sufficientem in se continent. Id quod ita probo: Essentia est illud possibilitatis complementum, quo habet illa prædicata sibi mutuo non repugnantia, quæ nec a se invicem, nec ab alio priori in re determinantur, & reliqua, quæ rei insunt, vel inesse possunt prædicata, determinant §. præced. Ast determinantia sunt ratio satisficiens determinantum Metaph. Ergo essentia est illud possibilitatis complementum, quo *talia* prædicata sibi mutuo non-repugnantia habet, quæ nec a se invicem, nec ab alio priori in re determinantur, & reliquorum, quæ rei insunt, vel inesse possunt prædicatorum, rationem sufficientem in se continent.

§. 18. A variis variis constat existentia definitiones adferri, quas heic recensere illa cui nos studemus brevis vetat. Id tamen circa hasce definitiones monebo, existentiam recte definiri per illud

Iud possibilitatis complementum, quo habet *talia* prædicata sibi mutuo non repugnantia, *quæ* nec a se invicem, nec ab alio priori in re determinantur, reliqua vero, quæ rei insunt, vel inesse possunt prædicata determinant. Quæ existentia mea definitio, si rite intelligatur; tanta certe veritatis luce radiat, ut nihil videam, quod cum ratione illi obverti possit. Sua enim veritate constat, quod ajunt Metaphysices Doctores, existentiam esse aliquod possibilitatis complementum. Deinde quoque verum est, quod concedunt Metaphysici, inter essentiam actualem, seu physico sensu, ut loqui amant, sumtam, & existentiam nullum reale dari discrimen. Quibus assertis Metaphysicorum scripta abundant. Ego vero eorundem cumulatione, brevitate ergo, supersedeo. Denique plane frigida, inanis, ideoque nec vera & genuina est distinctio essentia inter essentiam sensu Metaphysico & sensu Physico sumtam. Essentia enim existentia *objective* expers, est purum putum non ens, phantasma & vertigo cerebri Metaphysici; id quod tota mea hæc disputatio abunde probat. Ex hisce itaque, quæ jam dicta sunt, subductis rationibus, & definitione essentia quam tradit Cel. *Wallerius* collata, quam luculentissime patet meam existentia definitionem veram esse & concessis Methaphysicorum corroboratam. Cum enim ad existentia notionem præter alia primo requiratur hoc, quod sit aliquod possibilitatis complementum; cum deinde inter essentiam actualem & existentiam nullum reale intercedat

tercedat discrimen, & essentia existentiae *objective* expers sit commentum cerebri metaphysici, & certe idem ac ignis frigidus; essentia autem definiatur per praedicata sibi mutuo non repugnantia, quae nec a se invicem, nec ab alio priori in re determinantur, quae vero reliqua quae rei insunt, vel inesse possunt praedicata determinant: lucem in meridie omnino negat, qui sapius nominatam existentiae meam definitionem veram, & genuinam esse negat.

§. 19. Quoniam itaque existentiae, & essentiae eadem competit definitio §. 16. 18.; essentiam & existentiam inter nullam intercedere distinctionem realem, res ita est in promptu ut prolixiori disputatione non egeat. Nam inter unum idemque fingere distinctionem realem, fictio est, in qua omnino deprehenditur, quod in prudentioris reprehensionem incurrat.

Labore plura hac de re dicendi nunc superfedeo. Monedo tamen circa hanc rem longe plura in dissertatione, quam in posterum publicae luci exponere mihi est in animo sub titulo: Dissertatio de constitutione Philosophiae primae.

§. 20. *Ens est absolute possibile. Et absolute possibile est ens.* Ens enim est cui existentia non repugnat §. 1. Sed cui non repugnat existentia est absolute possibile §. 11. 19. Ens ergo est absolute possibile. Q. E. U.

Cui existentia non repugnat est ens §. 1. Absolute autem possibili existentia non repugnat §. 10. 19. Ergo absolute possibile est ens. Q. E. A.

§. 21. De-

§. 21. Demonstrativi §. 13. nudo absolute possibili non competere essentiam. Sed ens est absolute possibile, & absolute possibile est ens per §. præced. Ergo nec enti competit essentia. Ut autem hoc clarius elucescat, mihiq̄ melior anfa detur, obviam eundi quam plurimis, qui in doctrina de essentia entis animos Metaphysicorum occuparunt, erroribus; addere lubet propositiones quæ directe opponuntur iis, quas hucusque Metaphysices Doctores in doctrina sua de essentia entis adhibuerunt, propositionibus. Ante vero quam hoc eo, quo par est, rigore fieri possit; in antecedendum præmittenda est brevis explicatio conceptus rei primi, & secundi, & sensus eorum distincte eruendus & proponendus.

§. 22. *Primus itaque rei conceptus, seu constitutivus* est, qui ponitur non præsupposito alio priori in ipsa re unde determinetur, seu; per quem reliqua alia quæ rei insunt, ponuntur. *Secundus autem rei conceptus est*, qui determinatur per primum, seu, quo posito conceptus rei primus ponendus est. Intelligimus itaque hinc illum esse determinans, hunc autem esse determinatum, determinans enim id dico, per quod aliud determinatur & ponitur, determinatum autem quod per aliud determinatur, seu, quo posito, aliud prius ponendum est. Posito autem determinante, ponitur determinatum, & posito determinato ponitur determinans Met. Posito itaque conceptu rei primo, ponuntur secundi, & positis conceptibus secundis, ponitur conceptus

rei primus. Porro, quoniam determinans est ratio sufficiens determinati Met. & conceptus rei primus est determinans, conceptus autem rei secundus, seu consecutivus est determinatum; cogitur inde & efficitur hoc effatum, quod conceptus rei primus sit ratio sufficiens conceptuum ejusdem rei secundorum.

In dilucidationem horum, & sequentium uberiores probe observasse oportet, accipere me heic conceptum, quem in primum & secundum distingo, eodem sensu, ac dissentientes accipiunt, nim. *objective* pro re ipsa representata, id quod vel definitiones in conceptum rei primum, & secundum datæ cuivis facile insinuant. Sed hac de re, in parte posteriori, ex professio agere constitui.

Quod heic conceptus rei primi & constitutivi nomen sibi vindicat, alias appellatur complexus essentialium, atque essentialium entis constituit. Quod autem heic nomine conceptus rei secundi & consecutivi insignitur, alias nomine attributorum, & modorum qua scil. possibilitatem horum venit. Ex hisce itaque, ommissa ulteriori deductione, multæ consequuntur propositiones, quarum nonnullas strictim recensere animus induxi. Patet hinc a) essentialia in re esse determinans, attributa vero & modos qua vid. suam possibilitatem, esse determinatum. Consequitur ex hisce b) positis essentialibus, poni attributa, & modos ipsos qua scil. possibilitatem suam. Colligi hinc denique c) potest, essentialia in se continere rationem sufficientem attributorum, & modorum qua scil. horum possibilitatem.

§. 23. *Conceptus rei primus absolvitur predicatis rei sibi mutuo non repugnantibus, que nec a se invicem, nec ab alio priori in re determinantur, conceptus autem rei secundus absolvitur predicatis sibi mu-*

suo non repugnantibus, quæ per primum conceptum determinantur. Ad omnem constituendum conceptum requiruntur prædicata sibi mutuo non repugnantia, nam conceptibile audit, quicquid constat prædicatis sibi mutuo non repugnantibus. Idem itaque requisitum primum ingreditur conceptum §. 22. Cum autem ille ex alio priori in ipsa re non determinetur §. cit. continere nequit nisi prædicata ejusmodi sibi mutuo non repugnantia, quæ ex alio priori in ipsa re non determinantur. Porro: Quia quicquid ex alio in ipsa re determinatur, conceptum ejus constituit secundum qui conceptum primum non ingreditur §. cit. sed ei potius per suam notionem opponitur; conceptus primus constat prædicatis sibi mutuo non repugnantibus, quæ nec a se invicem, nec ab alio priori in ipsa re determinantur. Q. E. U.

Ad omnem constituendum conceptum requiruntur prædicata sibi mutuo non repugnantia, conceptibile enim dicitur, quod constat prædicatis sibi mutuo non repugnantibus. Idem itaque requisitum secundum ingreditur conceptum §. 22. Cum autem ille per primum conceptum determinetur §. cit. continere nequit nisi illa prædicata sibi mutuo non repugnantia, quæ per primum conceptum determinantur. Absolvitur ergo conceptus rei secundus illis prædicatis sibi mutuo non repugnantibus, quæ per primum conceptum determinantur. Q. E. A.

§. 24. *Ens suo conceptu comprehendit solum prædicata sibi mutuo non repugnantia. Ens autem actuale*

le comprehendit & illa prædicata sibi mutuo non repugnantia quæ nec a se invicem, nec ab alio priori in re determinantur, & simul quæ ex hisce determinantur prædicatis. Entis enim conceptus solum ea continet, quibus interna constituitur possibilitas §. 20. Absolvitur proinde notionibus partialibus h. e. prædicatis sibi mutuo non repugnantibus §. 1. 2. Continet ergo suo conceptu solum prædicata sibi mutuo non repugnantia. Q. E. U.

Ens actuale concipiendum est, ut id cui competit existentia, ens enim actuale definitur per ens, quod existit, seu, quod habet existentiam. Met. Sed existentiam constituunt illa prædicata sibi mutuo non repugnantia, quæ nec a se invicem, nec ab alio priori in re determinantur, quæ vero reliqua quæ rei insunt, vel inesse possunt, prædicata determinant §. 7. 19. Entis ergo actualis conceptus illa continet prædicata sibi mutuo non repugnantia quæ nec a se invicem, nec ab alio priori in re determinantur, quæque reliqua quæ rei insunt, vel inesse possunt, prædicata determinant. Sed posito determinante, ponitur determinatum. Met. Entis ergo actualis conceptus continet & illa prædicata, quæ ex nominatis prædicatis determinantur. Continentur itaque in conceptu entis actualis duplicis generis, quæ loquimur, prædicata. Q. E. A.

§. 25. Si ens concipiendum est; in eo prædicata sibi mutuo non repugnantia ponere solum licet. Si vero ens actuale concipiendum est; & ex iis quæ fundamenti & rationis sufficientis instar præcedunt, cognitio nostra

nostra initia sua captura sit: primo loco in eo ponenda sunt prædicata sibi mutuo non repugnantia, quæ nec a se invicem, nec ab alio priori in re determinantur; secundo autem loco ea ponenda sunt prædicata, quæ ex hisce prædicatis determinantur. Ens enim suo conceptu comprehendit solum prædicata sibi mutuo non repugnantia §. 24. Patet ergo ens concepturis, in eo prædicata sibi mutuo non repugnantia solum ponenda esse. Q. E. U.

Ens actuale suo conceptu comprehendit & illa prædicata sibi mutuo non repugnantia, quæ nec a se invicem, nec ab alio priori in re determinantur, & simul quæ ex hisce determinantur prædicatis §. 24. Illa ergo prædicata sunt determinantia. *Hæc vero sunt determinata.* Sed determinans est ratio sufficiens determinati. Met. Ergo illa prædicata sibi mutuo non repugnantia quæ nec a se invicem nec ab alio priori in re determinantur, illa inquam prædicata rationis sufficientis loco præcedunt, hæc autem prædicata, quæ ex illis determinantur, principiati instar succedunt. Liquet adeo, nos ens actuale concepturos, & ex iis quæ fundamenti instar & rationis sufficientis loco præcedunt, incepturos, primo loco ponere debere illa prædicata sibi mutuo non repugnantia, quæ nec a se invicem, nec ab alio priori in re determinantur, secundo autem loco nos ea ponere debere prædicata, quæ ex illis determinantur prædicatis. Q. E. A.

§. 26. Ex definitione essentiali §. 7. tradita,
deducto

deducto veluti rivulo fluit: imo ut quis essentiam hujus vel illius entis investiget & cognoscat, requiri, ut explorata & perspecta habeat illa ejus prædicata sibi mutuo non repugnantia, quæ nec a se invicem, nec ab alio priori in eodem ente determinantur, quæ autem reliquis, quæ rei insunt, vel inesse possunt prædicatis determinandis inserviunt 2:do essentiam *absolvi conceptu rei primo* §. 23. & sic esse *rationem sufficientem omnium entis conceptum secundorum* §. 22. ita ut illa posita, *simul ponantur omnes conceptus secundi.* §. 22.

§. 27. Est essentia ratio sufficiens omnium conceptum rei secundorum §. 26. h. e. omnium prædicatorum quæ constanter rei insunt, vel inesse possunt §. 22. *Qui ergo essentiam rei sibi perspectam reddidit, rationem reddere potest omnium eorum quæ rei constanter insunt, vel inesse possunt.* Et vicissim: *Qui rationem reddere potest omnium eorum, quæ rei conveniunt, vel inesse possunt, essentiam rei penitus perspicit.*

§. 28. *Mera intrinseca rei possibilitas, est quoddam quasi fundamentum essentia.* Positis enim prædicatis sibi mutuo non repugnantibus, ponitur tanquam aliquod fundamentum ejusmodi prædicatorum sibi mutuo non repugnantium, quæ nec ab alio priori in re, nec a se invicem determinantur, quæ autem reliqua, quæ rei insunt, vel inesse possunt prædicata determinant. Ipsam autem essentiam constituunt hæc prædicata §. 7. Positis itaque prædicatis sibi mutuo non repugnantibus,
ponitur

ponitur tanquam aliquod fundamentum essentiæ. Sed prædicatis sibi mutuo non repugnantibus constituitur ipsa rei intrinseca possibilitas §. 2. Posita ergo intrinseca rei possibilitate, ponitur aliquod fundamentum essentiæ. Intrinseca ergo rei possibilitas est tanquam fundamentum essentiæ Q. E. D.

Hoc non ita intelligendum esse volo, quasi intrinseca rei possibilitate determinaretur essentiæ, adeo ut, posita intrinseca rei possibilitate, poneretur quoque essentiæ. Quod enim hæc non sit mens mea, hoc est, de quo neminem dubitare sinunt §. 12. 13. & alia quamplurima loca. Sed hacce loquendi formula solum prolixius indigitare volui, quod jam §. 10. statui, intrinsece possibili competere posse essentiæ, haud secus ac fundamento quodam certo posito domus & ædificium superstrui possit. Imprimis autem hanc propositionem calamo excepi, ut hac quoque ratione ex omnibus dubiis, & incertitudine de falsitate propositionum, quæ cancellis §. 324. Syst. Wall. Met. & §. 153. Ont. Wolf, includuntur, candidus lector eluctari possit.

§. 29. *Ens suo conceptu, nec comprehendit essentiæ, nec conceptus secundos. Ens vero actuale comprehendit & essentiæ, & conceptus secundos.* Ens enim suo conceptu nec continet illa prædicata sibi mutuo non repugnantia, quæ nec a se invicem, nec ab alio priori in re determinantur, nec quæ ex hisce determinantur prædicatis §. 24. *Illæ essentiæ entis absolvunt §. 7. Hæc conceptus ejus secundos constituunt §. 23.* Ergo ens suo conceptu nec essentiæ, nec conceptus secundos comprehendit. Q. E. U.

Ens actuale suo conceptu comprehendit & illa prædicata

prædicata sibi mutuo non repugnantia, quæ nec a se invicem, nec ab alio priori in re determinantur, & illa quæ ex hisce determinantur prædicatis §. 24. *Illæ* essentiam rei absolvunt. §. 7. *Hæc* conceptus ejus secundos constituunt §. 23. Ergo ens actuale suo conceptu comprehendit & essentiam, & conceptus secundos. Q. E. A.

Fidenter ergo, & sine ambagibus dico: ens suo conceptu nec comprehendit essentialia, nec attributa, nec modos qua possibilitatem horum, ens vero actuale comprehendit suo conceptu, essentialia, attributa, & modos, qua scil. possibilitatem horum: quicquid enti actuali inest, id vel inter essentialia, vel attributa, vel modos referendum est: Essentialia attributa, & modi qua videl. suam possibilitatem, enti actuali constanter insunt h. e. tamdiu quamdiu ens actuale est, nec ens actuale sine essentialibus, attributis, & modis qua scil. modorum possibilitatem, esse potest.

§. 30. *Si ens actuale concipiendum est; & ad ea que ratio sufficiens sunt ceterorum quæ rei insunt, vel inesse possunt, cognitionis nostræ initia sunt referenda: primo loco in eo ponenda est essentia; secundo autem loco ponendi sunt conceptus secundi.* Ens enim actuale concepturi, & ex iis, quæ sunt ratio sufficiens ceterorum quæ rei insunt, vel inesse possunt, ex iis inquam, cognitionis nostræ initia facturi, primo loco ponere debemus prædicata sibi mutuo non repugnantia, quæ nec a se invicem, nec ab alio priori in re determinantur, secundo autem loco ponere debemus quæ ex hisce determinantur prædicatis §. 25. Sed *Illæ* prædicata constituunt essentiam §. 7. *Hæc* autem prædicata constituunt conceptum

conceptum rei secundum. §. 23. Si itaque ens actuale concipiendum est; & ex iis, quæ ratio sufficiens sunt ceterorum, quæ ei insunt, vel inesse possunt, ex iis inquam, cognitionis nostræ initia sunt faciendæ: primo loco in eo ponenda est essentia; secundo autem loco ponendi sunt conceptus secundi Q. E. D.

§. 31. *Essentia est primum, quod de ente actuali concipitur, quando in ente actuali concipiendo ita progredimur, ut ab eo, quod ratio sufficiens est ceterorum quæ ei insunt, vel inesse possunt, ab eo inquam, initium fiat.* Prædicata enim sibi mutuo non repugnantia, quæ nec a se invicem, nec ab alio priori in re determinantur, per quæ autem cetera, quæ rei insunt, vel inesse possunt determinantur, hæc inquam prædicata, primo loco ponenda sunt, ubi in ente actuali concipiendo ita versamur, ut ab eo, quod ratio sufficiens est ceterorum, quæ ei insunt, vel inesse possunt, initium fiat. §. 25. Eadem vero hæc prædicata essentiam entis constituunt §. 7. Ergo essentia primo loco ponenda est, quando in ente actuali concipiendo ita versamur, ut initium ab eo, quod ratio sufficiens est ceterorum, quæ ei insunt, vel inesse possunt, faciamus. *Essentia ergo primum est, quod de ente actuali concipitur, quando scilicet cogitationis nostræ initium fit ab eo in ente actuali, quod ratio sufficiens est ceterorum, quæ ei insunt, vel inesse possunt.* Q. E. D.

Hanc thesin probaturus, proxima hac ac compendiarìa

pendiaria via incedere quoque possum: Essentia in ente actuali primo loco ponenda est, quando conceptus nostri initia sua faciunt ab eo, quod in ente actuali ratio sufficiens est ceterorum, quæ ei insunt, vel inesse possunt §. 30. Ergo essentia est primum, quod de ente actuali concipitur, quando in ente actuali concipiendo ita occupamur, ut ab eo, quod ratio sufficiens est ceterorum, quæ ei insunt, vel inesse possunt, initium faciamus. Q. E. D.

§. 32. *Quicquid essentia entis repugnat, id illi enti inesse nequit.* Quicquid enim essentia entis repugnat, id repugnat etiam omnibus entis conceptibus secundis, quia posita essentia, ponuntur etiam omnes conceptus secundi §. 26. Sed ens actuale nihil aliud suo ambitu comprehendit quam essentiam, & conceptus secundos §. 29. Quicquid ergo repugnat essentia entis, repugnat quoque toti illi enti h. e. illi enti inesse nequit. Q. E. D.

§. 33. *Intrinsicæ rei possibilitas non reciprocanda est cum essentia.* Ens enim suo conceptu nec essentiam, nec conceptus secundos comprehendit §. 29. Sed ens est intrinsicè possibile, & intrinsicè possibile est ens §. 20. Ergo intrinsicæ rei possibilitas suo conceptu nec essentiam, nec conceptus secundos comprehendit. Non itaque reciprocanda est intrinsicæ rei possibilitas cum essentia. Q. E. D.

§. 34. *Essentia, & conceptus secundi enti actuali competunt.* Ens enim actuale suo conceptu essentiam, & conceptus secundos comprehendit §. 29.

Enti

Enti ergo actuali competunt essentia & conceptus secundi. Q. E. D.

§. 35. *Enti potentiali nec essentia, nec conceptus secundi competunt.* Ens enim potentiale est, quod nondum existit, existere tamen potest. Met. h. e. quod nondum existentiam habet, eam tamen habere potest. Enti ergo potentiali non competit essentia §. 19. Sed negato determinante, negatur quoque ejus determinatum: Enti ergo potentiali nec competunt conceptus secundi §. 22. 23. 7. Liquido ergo constat, enti potentiali nec essentiam, nec conceptus secundos competere. Q. E. D.

§. 36. *Mero possibili nec essentia, nec conceptus secundi competunt.* Enti enim potentiali nec essentia, nec conceptus secundi competunt §. 35. Sed ens potentiale est merum possibile, & merum possibile est ens potentiale. Met. Ergo mero possibili nec essentia, nec conceptus secundi competunt. Q. E. D.

§. 37. *Posito ente, nec essentia, nec conceptus secundi ponuntur.* Ens enim suo conceptu nec essentiam, nec conceptus secundos comprehendit §. 29. & sic enti nec essentia, nec conceptus secundi competunt. Posito itaque ente, non statim ponendum est, illud habere essentiam & conceptus secundos. Q. E. D.

§. 38. *Posito ente potentiali & mero possibili, nec essentia, nec conceptus secundi ponuntur.* Enti enim potentiali, nec essentia, nec conceptus se-

cundi competunt §. 35. Posito itaque ente potentiali, non statim ponendum est, illud habere essentiam & conceptus secundos. Q. E. U.

Mero possibili nec essentia, nec conceptus secundi competunt §. 36. Posito itaque mero possibili, non statim ponendum est, illud habere essentiam & conceptus secundos. Q. E. A.

§. 39. *Posito autem ente actuali, statim essentia & conceptus secundi ponuntur.* Enti enim actuali & essentia, & conceptus secundi competunt §. 34. Posito itaque ente actuali, statim ponuntur essentia & conceptus secundi. Q. E. D.

§. 40. *Posita essentia, ponitur quidem ens, ast non solum ens, sed etiam ens actuale.* Posita enim essentia, ponuntur prædicata sibi mutuo non repugnantia §. 7. hisce positis, ponitur intrinseca rei possibilitas §. 2. & hac posita ponitur ens §. 20. Ergo posita essentia, ponitur ens. Q. E. U.

Posita essentia, ponuntur non solum prædicata sibi mutuo non repugnantia, sed etiam ejusmodi prædicata sibi mutuo non repugnantia, quæ nec a se invicem, nec ab alio priori in re determinantur, quæ vero reliquis, quæ rei insunt, vel inesse possunt prædicatis determinandis inserviunt §. 7. Ast ejusmodi prædicata constituunt existentiam §. 19. Positis itaque prædicatis nominatis, ponitur existentia. Sed posita existentia, ponitur ens actuale, nam ens actuale est, quod existit, seu, quod habet existentiam. Met. Posita ergo essentia, ponitur ens actuale. Q. E. A.

§. 41. *Unius*

§. 41. *Unius entis non nisi una est essentia, minime vero multiplex.* Enti enim actuali sua competit essentia §. 34. Et posita essentia, ponitur ens actuale §. præced. Multiplicatis ergo essentiis, simul multiplicabuntur entia actualia. Ast per hypothesein non ponitur nisi unum ens actuale. Ergo ejus non potest esse nisi una essentia. Porro: Unum & multiplex ita sunt opposita, ut quod unum est, non possit simul esse multiplex. Unius ergo entis actualis non multiplex datur essentia. Q. E. D.

Ens hic uti & alias, & in subsequenti thesi pro ente actuali sumi, docent res ipsa & demonstrationes hisce propositionibus annexæ. Ubinam enim existat entis restrictio ad solum ens? Anne loquutio de essentia, quæ ita ad ens actuale pertinet, ut de solo intelligatur ente actuali §. 34. cum reliquis collata, poterit excludi ab ente actuali? Non minus absurde aliquis ab ente actuali excluderet existentiam, quam ab hoc, quod loquimur, ente existentiam.

§. 42. *Sublata essentia entis, aut parte essentiali, tollitur illud ipsum ens.* Unius enim entis essentia non est nisi una §. 41. Sublata ergo essentia entis, non amplius remanet essentia in illo ente. Ast essentia & existentia realiter non differunt §. 19. Sublata ergo essentia entis, tollitur existentia entis. Ast ens actuale est, quod existit, seu, quod habet existentiam. Met. Sublata ergo essentia entis, tollitur ens actuale. Q. E. U.

Essentiam partibus suis essentialibus ita absolvi, ut una earum sublata, essentia quoque tollatur,

tur, quisque facile concedere cogitur, qui considerat essentiam esse complexum essentialium. Ast sublata essentia entis, tollitur ens actuale per præced. demonstr. Sublata ergo parte essentiali tollitur ens actuale. Q. E. A.

Dedita opera in thesi adhibui vocabulum: *illud*, eo indigitare volens, de ente actuale in hac thesi rem esse mihi, Sublata enim essentia entis actualis, seu existentia entis, tolli solum ens actuale, minime vero gentium ens, seu ipsam intrinsecam entis illius possibilitatem, inter omnes in Metaphysica vel parum versatos, plane est in confesso.

§. 43. *Quodvis ens eo existit modo, quem ejus determinat essentia.* Essentia enim determinat certum modum existendi per Hyp. Ponamus itaque ens alio existere modo, quam ejus determinat essentia; sed omne ens actuale suam habet essentiam §. 34. quæ itaque alia apta consequentia inde deduceretur, quam quod ens actuale duplicem haberet essentiam, alteram, quæ modum existendi determinaret, alteram, quæ eundem modum existendi non determinaret. Habet vero ens non nisi unam essentiam §. 41. Ens itaque actuale eo existere modo, quem ejus determinat essentia, est, quod subdubitare non possum.

§. 44. In doctrina de essentia entis intra arctos veri cancellos sese non continere Metaphysicos, sed satis hacce sua doctrina indicare, veritatem esse solem, cujus splendor sæpe in ipso quasi meridie perpetiatur eclipsin, multosque perversos veritatis cultores in nocte sublucente, & similitudinem diei referente ambulare, quam luculentissime patet, ex propositionibus meis allatis, quarum veritas fortissimis & invictis

invictis argumentis (vincant ea adversarii si quid habeant roboris!) demonstrata est. Nova itaque refutandi opera hic fere supervacanea est. Ut autem dissentientibus reddatur manifestius, argumenta illa, quibus in sui præsidium utuntur, neque mihi obstare, neque illis favere, sistere ea in sequentibus volo, & confutationem statim subjicere. Agmen propositionum ulterius refutandarum ducit hæc quæ §. 319. Syst. Met. *Cel. Wallerii* continetur propositio. *Ens suo conceptu comprehendit & illa prædicata sibi mutuo non repugnantia, quæ nec a se invicem, nec ab alio priori in eodem ente determinantur, & simul, quæ ex hisce determinantur prædicatis.* Hanc propositionem probaturus, calculos ita subducit *Cel. Wallerius*: *Ens enim concipiendum est ut id, cui existentia non repugnat; sed existentia enti ideo non repugnat, quia est absolute seu intrinsece possibile. Entis ergo conceptus ea continet, quibus interna ejus constituitur possibilitas. Absolvitur proinde notionibus partialibus, h. e. prædicatis, sibi mutuo non repugnantibus. Hæc autem entis prædicata, quæ sibi mutuo non repugnant, aut ita sunt comparata, ut neque a se invicem, neque ab alio priori in eodem ente determinantur, aut ex hisce positis determinantur h. e. aut sunt determinantia, aut sunt determinata; tertium respuunt prædicata, de quibus sermo, & quæ intrinsecam constituunt possibilitatem, quæ, quæ talis nullam suorum prædicatorum ex rebus externis determinationem agnoscit. Continentur itaq; in conceptu entis duplicis generis, quæ memoravimus, prædicata.* Hæc itaque *Cel. Wallerius* in eo totus est, ut ostendat, ens suo conceptu comprehendere & illa prædicata sibi mutuo non repugnantia, quæ nec a se invicem, nec ab alio priori, in eodem ente determinantur, & simul, quæ ex his determinantur prædicatis. Ast dum æqua mentis lance pensito demonstrationem allatam; satis perspicio, eum hoc non demonstrasse, sed potius in sua demonstratione committere fallaciam petitionis principii. Concedo *Cel. Wallerio* quam in demonstratione allata facit conclusionem hanc:

hanc: *absolvitur proinae entis conceptus præditatis sibi mutuo non repugnantibus*, hanc inquam conclusionem ex genuinis principiis in eadem demonstratione adhibitis legitime fluere, & sic veram esse. Ast minime gentium concedere possum, *Cel. Wallerium* sine virio ex suis præmissis nescere hanc conclusionem: *continentur itaque in conceptu entis duplicis generis, quæ memoravimus, prædicata*. Ita enim ratiocinatur: *absolvitur conceptus entis præditatis sibi mutuo non repugnantibus*, quod Philosopho pie eruditissimo & limatissimo iudicio instructo jam concessi. *Hæc autem prædicata*, porro inquit, *aut sunt ita comparata, ut neque a se invicem, neque ab alio priori in eodem ente determinantur, aut ex his positis determinantur*. Unde denique concludit, *in conceptu entis duplicis generis, quæ memorata sunt, contineri prædicata*. Sed in hoc ratiocinio aperta committitur principii, quam dicimus, petitio, in hoc enim ratiocinio re ipsa assumit sine demonstratione, prædicata entis sibi mutuo non repugnantia esse ita comparata, ut, aut nec a se invicem, nec ab alio priori in re determinantur, aut ex hisce positis determinantur, quod tamen ei demonstrandum erat, antequam legitime inferre potuit in conceptu entis duplicis generis, quæ loquitur, prædicata contineri. In sæpius itaque nominata demonstratione demonstravit *Cel. Wallerius*, ens suo conceptu comprehendere sibi mutuo non repugnantia prædicata, ast ens suo conceptu comprehendere & illa sibi mutuo non repugnantia prædicata, quæ nec a se invicem, nec ab alio priori in eodem ente determinantur, & illa, quæ ex hisce determinantur prædicatis, sunt quæ Celeberrimi Nominis philosophus Upsaliensis nullo modo probatum ivit, quæ tamen eum demonstrare oportet, antequam legitima & genuina censenda est thesis nominata. Quicquid demum sit, certissimum est, *Cel. Wallerium* in sua demonstratione solum evincere, ens suo conceptu solum comprehendere prædicata sibi mutuo non repugnantia. Ast quomodo

quomodo hinc inferri potest, ens suo conceptu comprehendere & illa prædicata sibi mutuo non repugnantia, quæ nec a se invicem, nec ab alio priori in eodem ente determinatur, & quæ ex hisce determinantur prædicatis? Nonne potius hinc patet contrarium? Unde argumentum in *Cel. Wallerium* sic inverto: Ens qua tale comprehendit solum prædicata sibi mutuo non repugnantia. Ergo ens qua tale nec comprehendit illa prædicata sibi mutuo non repugnantia, quæ nec a se invicem, nec ab alio priori in eodem ente determinantur, nec, quæ ex hisce determinantur prædicatis.

§. 45. Quæ in Ont. Wolf. §. 142. adfertur propositio, cum hacce jam præcedenti §. refutata propositione convenit, ideoque eadem refutatione, ad quam hanc remisi, diluenda. Ut autem luculentius pateat, hanc Wolfianam propositionem esse cerebri Wolfiani commentum, & præposterum Philosophema, & sic contundendam, penitus proscribendam & damnandam, volo pluribus propositionem illam prosternere. *Si ens quoddam concipiendum, inquit, primo loco in eo ponenda sunt, quæ sibi mutuo non repugnant, quæ tamen non per alia determinantur, nec quorum unum per alterum determinatur.* Hanc propositionem demonstraturus, cum enim, inquit, ens ita concipi debeat, ut existentia eidem non repugnet, seu ut existere posse intelligatur; ante in eodem concipienda sunt, per quæ possibile intelligitur, consequenter quæ sibi mutuo non repugnant. Quod si jam quedam poni concipias, quæ per alia determinantur; hæc quidem determinantia sunt, illa vero determinata, consequenter illa demum hu positis ponuntur. Ens igitur concepturus primo loco ponere debes, quæ per alia non determinantur, sed aliis nondum positis intrinsicè poni possunt. Quod si denique unum eorum quæ ponuntur, per alterum determinatur; istud denuo determinatum, hoc determinans est, consequenter hoc posito ponitur illud. Quamobrem cum ens concepturi queramus, quidnam sit primo loco ponendum, non vero quid eo-

idem posito una ponatur, ut eorum quæ demonstrata sunt; inter ea quæ sibi mutuo non repugnant, hoc in casu referenda non sunt, quæ per alia determinantur. Utrum itaque Ill. Wolfius, qui ita argumentatur, genuinum veri nexum perspiciat, dijudicandum jam venit. Mihi sane compertus est nihil minus perspicere. Primo itaque observo, Illustri Wolfio heic sermonem esse non de ente actuali, sed de ente dum recipitur cum intrinsece possibili. §. 20. Idem itaque est, ac si, proposita hac thesi absurda: Si filius Sempronii non adhuc existens in posterum tamen qui existere potest, concipiendus est, primo loco in eo ponenda sunt anima rationalis & corpus organicum, si inquam hac proposita thesi, illam probaturus, ita argumentarer: Cum enim filius Sempronii, qui adhuc non existit, in posterum tamen existere potest, ita concipi debeat ut existentia eidem non repugnet, seu ut existere posse intelligatur, ante concipiendum est, Sempronium, utpote qui jam ex ephebis excessit, adultiorque jam factus, & gignendi potentia præditus est, posse matrimonio sibi jungere uxorem felicitis uteri, fideique, quam sanctum castumque matrimonii jus exigit, memorem, quæque ideo suo marito Sempronio eniti potest filium. Quod si jam, intellectum, voluntatem, eruditionem, risum, in filio Sempronii, qui adhuc non existit, procedente tamen tempore existere potest, poni concipias, quæ per animam rationalem & corpus organicum ejus determinantur, anima rationalis & corpus organicum determinantia sunt, intellectus autem, voluntas, eruditio & risus sunt determinata, consequenter hæc demum illis positis ponuntur. Filium itaque hunc Sempronii qui adhuc non existit, existere tamen potest, concepturus primo loco ponere debes ejus animam rationalem & corpus organicum, quæ per alia in hocce filio Sempronii non determinantur. Quodsi denique filii hujus intellectus, qui unum est eorum quæ ponuntur, per animam rationalem deter-

mina-

minatur, ille determinatum quidem est, hæc vero determinans quid est, consequenter hac posita ponitur ille. Quamobrem cum filium Sempronii non adhuc existentem concepturi, quæramus, quidnam sit primo loco in hocce filio Sempronii futuro ponendum, vi eorum quæ demonstrata sunt, hoc in casu non referenda sunt, intellectus ejus, voluntas eruditio & risus. Helleborum Wolfianis ita absurde concludentibus certe opus est. Nec si de ente aequali sermo est, nulla restrictione adhibita, in Philosophantibus primo loco urgere licet hæcce nominata prædicata. Sæpe enim Philosophantes initia suæ considerationis faciunt ab attributis, & accidentibus entis actualis. Testor experientiam, testor quemvis prudentem lectorem coram veritatis foro, Præter nugas sonoras in hacce nominata paragrapho Wolfiana itaque nihil occurrit, ad quas ulterius retundendas abire, est sane repueriscere. Lectorem denique remitto ad §. 25. ubi illæ jam abunde quoque refusæ sunt, probata negatione, ens concepturos primo loco in eo ponere debere, quæ sibi mutuo non repugnant, quæ tamen non per alia determinantur; probata autem affirmatione, prædicata hæc nominata, pro eo, unde initia sua cognitio nostra captura sit, urgenda esse, hacce adhibita restrictione, si cognitio nostra ex iis, quæ ratio sufficiens sunt ceterorum, quæ rei insunt, vel inesse possunt, initia sua factura sit.

Hujus erroris refutatio & errorem §. 144. Ont. Wolf. simul prosternt. Et quia propulsatus est *Ill. Wolfius* cum hocce suo errore ab alma veritate in §. 31. hic nolo actum de novo agere. Quam debili itaque fundamento innitantur §. 145. 147. 150. 151. 156. in Ont. Wolf. facultatem Tibi L. B. judicandi relinquo.

§. 46. Occurrit jam grandis error refellendus §. 149. Ontol. Wolf. his contentus verbis: *Quicquid enti inest, id vel inter essentialia, vel attributa vel modos locum habet.*

Hancce propositionem, calculis ita submissis, probare conatur: *Quicquid enim enti inest, id vel per alia determinatur, quæ simul insunt; vel per alia quæ simul insunt non determinatur. Quæ per alia, quæ simul insunt, non determinantur; ea vel aliis quæ simul insunt, determinandis inserviunt, vel aliis determinandis non inserviunt. Jam quæ per alia, quæ simul insunt, determinantur, attributorum in numero sunt; quæ per alia non determinantur, ipsa tamen aliis determinandis inserviunt, ad essentialia pertinent; quæ denique per alia quæ simul insunt, non determinantur, nec aliis, quæ una insunt, determinandis inserviunt, ea ad modorum classem referenda. Patet adeo, quicquid enti inest, id vel in essentialium, vel in attributorum, vel in modorum numero haberi.* Sed qui oculo paulo attentiori perlustraverit §. 29. 37. deprehendit fane, enti quæ tali nec essentialia, nec attributa, nec modos competere. Quis itaque non obstupesceret ad tantum errorem, quem in hac thesi & demonstratione prodit *Ill. Wolfius*? Idem est, ac si in medium allata hac thesi absurda: *Quicquid nepoti Sempronii, adhuc non existenti inest, id vel inter essentialia, vel attributa, vel modos locum habet, si inquam luci exposita hac thesi ridicula, aliquis eam demonstraturus, ita argumentaretur: Quicquid enim nepoti Sempronii adhuc hanc in lucem non edico inest, id vel per alia determinatur, quæ simul insunt; vel per alia quæ simul insunt non determinatur. Quæ per alia, quæ simul insunt, non determinantur, ea vel aliis quæ simul insunt determinandis inserviunt, vel aliis determinandis non inserviunt. Jam quæ per alia, quæ simul insunt, determinantur, attributorum in numero sunt; quæ per alia non determinantur, ipsa tamen aliis determinandis inserviunt, ad essentialia pertinent; quæ denique per alia quæ simul insunt, non determinantur, nec aliis, quæ una insunt, determinandis inserviunt, ea ad modorum classem referenda.* Patet adeo, quicquid nepoti Sempronii vi-

ta hujus lucem adhuc non auspicanti, qui tamen aliquo tempore præterlapso, in hanc lucem suscipi potest, inest, id vel in essentialium, vel attributorum, vel in modorum numero haberi. Quantam non proderet infantiam ejusmodi argumentatio? Vix credo tam puerilem argumentationem cadere posse in hominem lignarium aut carbonarium. Eadem vero est ratio argumentationis Wolfianæ. Hinc ad hosce errores Wolfianos prolixius refellendos descendere, est in pueritiam revocari, & infans denuo fieri. Ut autem quisque citra controversiam deprehendat, mihi non deesse longa plura, quibus hæc §. Wolfiana jure urgeri possit; paucis ostendere volo, in quo vitium demonstrationis hujus Wolfianæ consistat. Recte quidem *Ill. Wolfus* in sua demonstratione asserit, quicquid enti inest, id vel per alia determinari, quæ simul insunt; vel per alia quæ simul insunt non determinari. Sed si, quod vi principii exclusi medii recte asseruit *Ill. Wolfus*, verum est, ut omnino est; non video, quomodo *Ill. Wolfus* ponere recte possit, enti inesse & illa, quæ per alia quæ simul insunt, non determinantur, & illa, quæ per alia quæ simul insunt, determinantur? Certe hoc ipso negat, quod jam recte vi principii exclusi medii agebat, quicquid enti inest, id vel per alia quæ simul insunt, determinari, vel per alia quæ simul insunt, non determinari, & aperte principio contradictionis impingit. Sic v. g. recte vi principii exclusi medii statuo, illud, quo hæc verba delineo, aut esse atramentum, aut non esse atramentum. Sed si, quod jam dixi, verum est, hoc, quo hæc verba depingo, aut esse atramentum, aut non esse atramentum; in promptu est, me statuere non posse, illud, quo hæc verba describo, & esse atramentum, & simul non esse atramentum. Si enim hoc statuerem; eo ipso adstruere destruerem, & aperte principio contradictionis impingerem.

§. 47. Excutienda jam est hæc §. 324. Syft. Met. Wall. propositio: *per essentiam ens est intrinsece possibile*, in qua demonstranda hancce adhibet methodum *Cel. Wallerius*: *Vidimus enim modo essentiam entis consistere in prædicatis sibi mutuo non repugnantibus, quæ neg, a se invicem, neg, ab alio triori in re determinantur. Per essentiam itaque ens nullam involvit repugnantiam, consequenter ens per essentiam est possibile. Quia hæc non-repugnantia inter prædicata, quæ rem in se, seu in conceptu suo primo constituunt, sine ullo alio superaccedente respectu, versatur, non nisi intrinsecam & absolutam generat possibilitatem. Porro, quoniam in essentia entis est ratio sufficiens omnium conceptuum ejus secundorum, patet horum possibilitatem tandem resolvi in possibilitatem essentia. Habet ergo ens vi suæ essentia, possibilitatem intrinsecam. Sed quemadmodum veritas semper sibi inconcussa constat; ita demonstratione hac nec evincere potest *Cel. Wallerius*, falsam suam thesin veram esse. Dispiciamus itaque, anne sua demonstratione extra dubium ponat suam thesin *Cel. Wallerius*. Quoniam autem in vocabulis thesin nominatam ingredientibus occurrit æquivocatio quædam; ipsam *Cel. Wallerii* mentem ante evolvere mihi injunctum est, quam ostendere possim eam erroneam esse, ne ostendendo falsitatem thesæ ei adfingere ac imputare videar sensum, cujus clara vestigia non existunt. Notandum itaque, hanc loquendi formulam: *per essentiam ens est intrinsece possibile*, nihil aliud sibi velle, quam ut ens, vi suæ essentia, habeat intrinsecam possibilitatem, seu ut essentia sit fundamentum intrinsecæ possibilitatis. Et hanc esse *Cel. Wallerii* mentem, aperte & abunde prodit cum in conclusione demonstrationis hujus, quam nunc infringere conamur, tum in prima annotatione §. 328. In eo itaque occupaturus sum, ut ostendam *Cel. Wallerium*, non demonstrare genuine essentiam esse fundamentum intrinsecæ possibilitatis. Ex eo quod essentia entis consistat in prædicatis sibi*

bi mutuo non repugnantibus, quæ nec a se invicem, nec ab alio priori in re determinantur, ex eo inquam concludit *Cel. Wallerius*, per essentiam ens nullam involvere repugnantiam, consequenter ens per essentiam esse possibile h. e. essentiam esse fundamentum possibilitatis. In hac conclusione tacite supponit *Cel. Wallerius*, ut acerrimus quisque rerum censor videt, ex eo, quod essentia entis consistat in prædicatis sibi mutuo non repugnantibus, quæ nec a se invicem, nec ab alio priori in re determinantur, ex eo inquam, sequi, ut per essentiam ens habeat prædicata sibi mutuo non repugnantia, quæ nec a se invicem, nec ab alio priori in re determinantur h. e. ut essentia sit fundamentum prædicatorum sibi mutuo non repugnantium, quæ nec a se invicem, nec ab alio priori in re determinantur. Sed in hacce argumentatione nulla videtur esse consequentia. Ex eo enim, quod essentia entis consistat in prædicatis sibi mutuo non repugnantibus, quæ nec a se invicem, nec ab alio priori in re determinantur, ex eo inquam, solum sequitur, essentiam entis constituere prædicata sibi mutuo non repugnantia, quæ nec a se invicem, nec ab alio priori in re determinantur, vel, essentiam & prædicata nominata pari passu ambulare; minime vero ex eo, quemadmodum *Cel. Wallerius* putat, sequitur, ut per essentiam ens habeat prædicata sibi mutuo non repugnantia, quæ nec a se invicem, nec ab alio priori in re determinantur h. e. ut essentia sit fundamentum prædicatorum sibi mutuo non repugnantium, quæ nec a se invicem, nec ab alio priori in re determinantur. Quod cum *Cel. Wallerius* sequi putat; idem est ac si diceret, ex eo, quod essentia entis consistat in prædicatis sibi mutuo non repugnantibus, quæ nec a se invicem, nec ab alio priori in re determinantur, ex eo inquam, fluere, ut per essentiam ens habeat essentiam h. e. ut essentia sit fundamentum essentiæ, essentiam enim definit *Cel. Wallerius* per prædi-

prædicata sibi mutuo non repugnantia, quæ nec a se invicem, nec ab alio priori in re determinantur. Sed ridiculam esse hancce argumentationem quisque videt. Ergo de argumentatione Walleriana idem dicendum est. Quoniam itaque ex eo, quod essentia entis consistat in prædicatis sibi mutuo non repugnantibus, quæ nec a se invicem, nec ab alio priori in re determinantur, ex eo inquam, non profuit, ens per essentiam habere prædicata sibi mutuo non repugnantia, quæ nec a se invicem, nec ab alio priori in re determinantur; quis est, qui non videt, ex dicta essentia definitione nec fluere, per essentiam ens esse possibile. Quod si ex dicta essentia definitione non fluat; nec ex nominata essentia definitione colligere licet, ens per essentiam esse intrinsece possibile. Hæcce autem, quam jam incesse, confutandi via si Lectori Benevolo non arrideat; eam *Cel. Wallerium* confutandi rationem inire jam volo, ut ex eo, quod concedatur ex dicta essentia definitione colligi posse, ens per essentiam habere prædicata sibi mutuo non repugnantia, quæ nec a se invicem, nec ab alio priori in re determinantur, ex eo inquam, solum colligere licitum esse affirmem ens per essentiam habere possibilitatem non-meram seu possibilitatem cum existentia, seu essentia conjunctam, existentiam enim definiti per complementum possibilitatis, quo ejusmodi prædicata sibi mutuo non repugnantia habet, quæ nec a se invicem, nec ab alio priori in re determinantur, quæ vero reliqua quæ rei insunt, vel inesse possunt prædicata, determinant; minime vero ex eo, quod ens per essentiam habeat prædicata sibi mutuo non repugnantia, quæ nec a se invicem, nec ab alio priori in re determinantur, colligere licet, ens per essentiam habere meram possibilitatem. Hæcce enim argumentandi ratio si quid haberet valoris & pretii; decus suum & pretium nec denegari posset huic argumentandi rationi; Hominis essentia consistit in anima rationali,

nali, & corpore organico. Per essentiam itaque habet homo animam rationalem & corpus organicum, consequenter per essentiam habet homo meram possibilitatem corporis organici & animæ rationalis. Quibus crepundiis discutiendis immorari nolo. Quoniam itaque ex dicta essentia definitione colligere non licitum est, per essentiam ens esse possibile merum, nec ex illa colligere licet, per essentiam ens esse merum intrinsece possibile, quas tamen consequentias inde nectere studuit *Cel. Wallerius*. Hanc thesin *Cel. Wallerii* hoc quoque argumento ulterius refringere licet: Essentia & existentia realiter non differunt §. 19. Si itaque per essentiam ens esset merum intrinsece possibile, h. e. essentia esset fundamentum meri intrinsece possibili; in promptu esset, existentiam etiam esse fundamentum meræ intrinsecæ possibilitatis, quis autem sanæ mentis hoc statuit? Ad convellendam nominatam thesin hoc quoque permultum facit, quod eodem jure, quo *Cel. Wallerius* demonstrat, ens per essentiam esse merum intrinsece possibile, demonstrari etiam posset, ens per existentiam esse merum intrinsece possibile. Sed hancce demonstrationem absurdissimam fore, neminem negaturum existimo. Ergo absurditatem demonstrationis *Cel. Wallerii* nemo non agnoscere quoque cogitur. Ceterum qualem formam & faciem indueret hæc demonstratio, cuique, ut credo, facile apparet, qui modo rite attenderit ad illam, quam condidi, existentia definitionem, & ad demonstrationem hancce Wallerianam. Hisce itaque probe notatis, & iis, quæ circa §. 13. 28. a me allata sunt, bene observatis, abunde constat, thesin §. 324. *Syst. Met. Wall.* in qua refutanda hacce §. occupatus fui, penitus proscribendam esse. Et quæ §. 153. 154. 155. *Ont. Wolf.* apparent spectra, evanescent, confido, ad lucem veritatis hacce §. datam. In primis vero quod attinet ad hocce corollarium Wolfianum §. 153. *Patet adeo essentiam ensis possibilitate ejus intrinseca ab-*

solvi, ineptit sane III. *Wolfius* cum tota hac sua consequentia. Ab hoc enim quod per essentiam ens sit possibile, argumentari ad illud quod essentia intrinseca rei possibilitate absolvatur, est puerile ulteriore responsione indignissimum.

§. 48. Jam accedimus ad propositionem §. 325. Syst. Met. Wall. *Per quod ens est intrinsece possibile, illud est ejus essentia.* Hancce propositionem ad hosce revocat calculos: *Constitit intrinseca rei possibilitas in non-repugnantia notionum partialium, quibus constat totalis. Positis itaque illis predicatis seu notionibus partialibus, quæ sibi invicem non repugnant, neque ab alio priori in ipsa re vel a se mutuo determinantur, reliquis vero determinandis inserviunt, ponitur ipsum determinans possibilitatis internæ. Hac igitur ideo est, quia illud ponitur. Constituitur autem ipsa entis essentia ejusmodi predicatis. Ergo per quod ens est intrinsece possibile, illud est ejus essentia.* Sed quoniam jam infragibile argumentum pro explodenda thesi §. 324. dedi; consequitur inde, ut etiam thesis §. hujus 325. debili admodum stet talo. Et dum demonstrationem Auctoris scrutinio veritatis subjicio; deprehendo, illam propositionem hanc non adeo corroborare, ut potius eidem obset. Concedo enim *Cel. Wallerio*, intrinsecam possibilitatem consistere in non-repugnantia notionum rei partialium, quibus constat totalis. Ast, salva veritate, concedere non possum, positis prædicatis illis, seu notionibus partialibus, quæ sibi invicem non repugnant, neque ab alio priori in ipsa re, vel a se mutuo determinantur, reliquis vero determinandis inserviunt, poni ipsum determinans internæ possibilitatis. Ex eo enim, quod ponantur prædicata nominata, solum consequitur, ut ponatur quoque intrinseca possibilitas, haud fecius, ac posita existentia, ponatur quoque intrinseca possibilitas, quatenus existentia est aliquod intrinsecæ possibilitatis complementum. Minime vero ex eo, quod ponantur illa, quæ diximus, prædicata, colligere nobis integrum est, poni ipsum

ipsum determinans intrinsecæ possibilitatis, ut vult *Cel. Wallerius*. Nam hoc ipsum est, quod per immediatam consequentiam jam negavi summo meo jure §. præcedenti, & quod *Cel. Wallerius* nec demonstravit. Verum enim quidem est, positis prædicatis illis, quæ sibi invicem non repugnant, & quæ neque ab alio priori in ipsa re, neque a se mutuo determinantur, reliquis vero determinandis inserviunt, poni quoque prædicata sibi mutuo non repugnantia, & sic internam rei possibilitatem §. 2. Sed ex eo, quod, positis prædicatis, quæ sibi invicem non repugnant, neque ab alio priori in ipsa re vel a se mutuo determinantur, ponatur interna rei possibilitas, non ante consequitur, prædicatis illis sæpius nominatis positis, poni ipsum determinans internæ possibilitatis, quam *Cel. Wallerius* demonstraverit hunc canonem Metaphysicorum: posito determinante ponitur determinatum, hunc inquam canonem verum esse solum, & hunc canonem Metaphysicorum esse falsum: posito determinato ponitur determinans. Sed eum hoc demonstrasse apparebit ad calendas Græcas. Et nisi memoria me defecerit; statuit *Cel. Wallerius*, in suo Systemate Metaphysico, canones allatos utrosque esse veros. Ex eo itaque, quod positis prædicatis sæpius nominatis, ponatur interna rei possibilitas, neque fuit, ut prædicata sæpius nominata sint determinans, & interna rei possibilitas sit determinatum, neque secundo fuit, ut prædicata illa nominata sint determinatum, & interna rei possibilitas sit determinans. Et si dicendum quod res est; prædicata sibi mutuo non repugnantia, quæ nec a se invicem, nec ab alio priori in re determinantur, reliquis vero determinandis inserviunt, hæc inquam prædicata nec sunt determinans internæ rei possibilitatis, nec interna rei possibilitas determinatum eorum est, nec interna rei possibilitas est determinans prædicatorum nominatorum; nec prædicata nominata ejus determinatum. Certe argumentandi

ratio Wallenaria, eadem est cum hac: Posita anima rationali & corpore organico, ponitur non-repugnantia prædicatorum, positis autem prædicatis sibi mutuo non repugnantibus, ponitur interna possibilitas rei. Posita itaque anima rationali & corpore organico, ponitur ipsa interna possibilitas animæ rationalis & corporis organici, & sic ipsum determinans internæ possibilitatis animæ rationalis & corporis & organici; vel cum hac: Consistit intrinseca hominis possibilitas in non-repugnantia animæ rationalis & corporis organici. Positis itaque anima rationali & corpore organico, ponitur ipsum determinans internæ hominis possibilitatis. Egregia consequentia! Eadem vero est vis argumentationis Wallerianæ. Quoniam itaque, positis illis prædicatis, quæ sibi invicem non repugnant, & neque ab alio priori, vel a se mutuo determinantur, reliquis vero determinandis inserviunt, non ponitur ipsum determinans internæ possibilitatis; interna possibilitas non ideo est, quia illa prædicata nominata ponuntur. Constituitur autem ipsa entis essentia ejusmodi prædicatis. Ergo interna possibilitas non ideo est, quia ponitur essentia, ut vult *Cel. Wallerius*, & consequenter falsum est, illud, per quod ens est intrinsece possibile, esse ejus essentiam. In summi itaque &, ob sua in ecclesiam & orbem eruditum merita non exigua, nominis celebritate inclarentis viri concedere sententiam nullo modo possum.

§. 49. Jam memet accingo ad considerandam §. 325. Syft. Met. Wall. in qua thesis hinc continetur verbis: *Quicquid repugnat essentia entis, est illi absolute impossibile, seu absolute impossibile est, ut illi enti competat*; demonstratio autem hinc comprehenditur verbis: *Habet ens per essentiam intrinsecam possibilitatem. Quicquid ergo essentia entis repugnat, illud contradicit intrinsece ejus possibilitati, adeoque illi enti est absolute impossibile.* Quod ad ipsam thesin attinet, illam veritatis

ritati consentaneam esse §. 32. demonstratum est. Sed quod ad demonstrationem hujus thesios attinet, ex falso omnino fundamento demonstrari conatur suam thesin *Cel Walleriu.* Nam ex hoc falso fundamento §. 47. suam thesin corroborare studet, quod ens per essentiam habeat intrinsecam possibilitatem.

§. 50. Missa autem §. 326. Syft. Met. Wall. meam dicare jam volo operam §. subsequenti 327. In qua thesis hifce exprimitur verbis: *Entis conceptus prater essentiam simul comprehendit conceptus secundos;* demonstratio autem ita exprimitur: *Ens enim suo conceptu continet & illa predicata sibi mutuo non-repugnantia, qua nec a se invicem, nec ab alio priori in re determinantur, & simul illa, qua ex his predicatis determinantur: Illa essentiam entis absorvunt, hae conceptus entis ejus secundos constituunt. Ergo ens prater essentiam, seu conceptum entis primum, simul comprehendit conceptus entis secundos.* Paucis jam dispiciendum erit, cur pro vera haberi nequeat hæcce §. Dabo ergo, quod nervum rei proxime tangit. Novimus principiatum sequi naturam principii, adeo ut si principium fuerit falsum & erroneum, principiatum etiam erit tale. Hancce itaque §. falsam esse, intelligitur satis, dum observamus, hancce §. referre naturam principii, & §. 319. Syft. Met. Wall. esse ejus principium, adeoque non posse esse veram, nisi vera sit §. 319. Sed hancce §. nervis suis destitutam esse, antea §. 44. satis ostendi. Ergo etiam nervis suis caret hæcce §.

§. 51. Nuncio §. 327. misso, sub examen jam revocare lubet §. 328. in qua ita ratiocinatur: *Quia omne ens est intrinsece possibile, & vicissim, omne intrinsece possibile est ens: Entis vero conceptus prater essentiam simul comprehendit conceptus secundos; intrinsecum possibile, qua tale, seu intrinseca possibilitas plura includit, quam qua precise notionem essentia constituunt. Non ergo reciprocanda est intrinseca possibilitas cum essentia,*

sentia. Intrinsicam possibilitatem non reciprocandam esse cum essentia, supra jam §. 33. ostensum est. Ast alio prorsus sensu existimat *Cel. Wallerius*, intrinsicam possibilitatem non reciprocandam esse cum essentia. Existimat enim *Cel. Wallerius* intrinsicam possibilitatem plura includere, quam quæ præcise notionem essentiae constituunt, & hoc sensu dicit, intrinsicam possibilitatem non reciprocandam esse cum essentia. Ast hoc sensu dici posse, intrinsicam possibilitatem reciprocandam non esse cum essentia, est quod jam per immediatam consequentiam §. 33. negavi; & quod *Cel. Wallerius*, sua demonstratione nec extra dubitationis aleam ponit. Concedo enim *Cel. Wallerio*, omne ens esse intrinsece possibile, & vicissim, omne intrinsece possibile esse ens; nullo autem modo concedere possum, entis conceptum præter essentiam simul comprehendere conceptus secundos, hoc enim cum §. præced. tum §. 29. antea negavi. Quod cum ita sit; patet, non eo sensu negandum esse, intrinsicam possibilitatem reciprocandam esse cum essentia, quasi intrinseca possibilitas plura includeret, quam quæ præcise notionem essentiae ingrediuntur. A veritatis ergo tramite aberrat *Cel. Wallerius*, quando eo, quem jam diximus, sensu putat, intrinsicam possibilitatem non reciprocandam esse cum essentia.

§. 52. Sequitur jam, ut examini subjiciamus §. 329. In qua hancce propositionem: *Essentia omni enti constanter competit*, ita probatum ire satagit *Cel. Wallerius*: *Omne enim ens habet intrinsicam seu absolutam possibilitatem, sed hanc vi essentia possidet; quare si sua destitueretur essentia, vel hac aliquando cessaret, simul privaretur sua possibilitate, vel aliquando cessaret, in impossibilitatem degeneratura, ideoque ens abiret in non-ens, quod tamen absurdum esse evincit omnimoda inconvenientia inter ens & non-ens. Essentia ergo omni enti constanter competit.* Si quantum prodit ingenii, tantum haberet virium

rium hæc demonstratio, ejusdem auctori acuminis gloriam esset allatura, & omnibus recta ratione præditis eandem defendendi necessitatem imponeret. Sed dum iudicio & cogitationibus in hacce demonstratione defixus hæreo; deprehendo illam rationi adversum quid tenere. Quo itaque loco habenda sit hæc demonstratio, indice digito monstrabo. Qui ad demonstrationem nominatam rite attendere vult, reperire potest, totum argumentandi nervum in eo consistere, quod *Cel. Wallerius* existimet, ens vi essentia habere absolutam possibilitatem. Ast hoc ipsum ut ridiculum commentum plenum §. 47. jam rejeci. Non ergo valet tota hæc præterita demonstratio. Domus autem, subruo & subverfo, cui superstruitur, fundamento, præceps distractaque in exitium ruit. Eodem ergo iætu, quo concussa est §. 229. collabitur quoque conclusio §. 330. Et quoniam hæc conclusio falsa & erronea est; citra ulteriorem deductionem statim patet, nec melioris farinae esse hanc, quam in §. 331. ducit, conclusionem: *essentia possibilitatibus insunt.*

§. 53. Animo pensitare, atque evolvere jam volumus §. 332. in qua propositio hæc in duo membra divisa exstat: *Posito ente, ponitur ejus essentia, & posita essentia, ponitur ens.* Quod verum sit prius membrum, probatum ire conatur *Cel. Wallerius* ita: *Omni enti constanter competit essentia, neque hac unquam privari potest. Posito itaque aliquod esse ens, statim ponendum est, illud habere essentiam.* Et verum esse posterius membrum, calculo ita determinat: *Posita essentia, ponuntur prædicata sibi mutuo non repugnantia, his positis ponitur interna possibilitas, & hac posita ponitur ens.* Ergo posita essentia ponitur ens. Posterius quod concernit membrum, illud & sua constare veritate, & ex genuino fundamento demonstratum esse lubens concedo. Quod vero prius attinet membrum, illud veritatis radiis coruscare nemo affirmaverit, nisi ipsius veritatis inops. Cogitanti enim mihi, cujus valoris sit illa, que

quæ ei annectitur, demonstratio, patet argumentationis ejus vim infringi, quod omni enti constanter suam competere essentiam, jam falsum esse §. præc. approbaverim.

§. 54. In hac §. 333. propositione: *Unius entis non nisi una est essentia, minime multiplex*, consideranda meam desiderari non patior operam. Hanc propositionem calculis ita approbare annititur *Cel. Wallerius: Cuilibet enim enti sua convenit essentia, & posita essentia ponitur ens. Multiplicatis ergo essentiis, simul multiplicabuntur entia. Ast per hypothesein ponitur non nisi unum ens. Ergo ejus non potest esse nisi una essentia. Unum & multiplex ita sibi opponuntur, ut, quod unum est, non possit simul eodem respectu esse multiplex. Unius ergo entia multiplex non datur essentia.* Error sane est, *Cel. Wallerii* sensu statuere, unius entis non nisi unam esse essentiam. Aliud enim sane est dicere: unius entis non nisi unam esse essentiam; aliud: unius entis actualis non esse nisi unam essentiam. Hanc posteriorem sententiam non esse *Cel. Wallerii*, docet prætenso illa, quam ad suam confirmandam thesin adfert, demonstratio. In hac enim dicit, cuilibet enti suam convenire essentiam, & posita essentia solum poni ens. Ast cuilibet enti suam convenire essentiam, & posita essentia, solum poni ens, est quod argumentis, antea §. 34. 52. 40. in *Cel. Wallerium* retortis, negavi. Unde per inversionem sic argumentor: Cuilibet enti sua non competit essentia, nec posita essentia, solum ponitur ens. Ergo falsum est, unius entis non nisi unam esse essentiam. Antea quidem §. 41. adhibui quoque hanc thesin, sed qui vel paululum considerat ea quæ circa illam monui §. statim perspicit, me in eandem sententiam non dicere, Quo observato, simul concidit, & omne suum decus amittit §. 334. conclusio: *unum idemque ens, prout vel actu vel potentia consideratur, non diversam, sed unam eandemque habet essentiam.*

§. 55. Jam examinare lubet propositionem §. 335. *Quodvis ens eo existit modo, quem ejus infert essentia.* Cujus propositionis veritatem ita depingere atque ob oculos ponere studet *Cel. Wallerius*: *Modus existendi, quum ipsam determinet existentia rationem & indolem, huic vel isti enti competentem, non potest in eadem existentia indole, qua heic determinati venit nomine, determinans vero nequit uno eodemque respectu simul esse determinatum, modus inquam, iste nequit ergo in existentia, sed essentia entis consistere. Quare si ens alio existere modo, quam ejus infert essentia, quia quodlibet existens suam habet essentiam, duplicem haberet ens essentiam, alteram, qua non inferret istum modum per hyp. alteram, qua eundem inferret per demonst. Habet vero ens quodvis non nisi unam essentiam. Absurdum ergo est statuere aliquod ens alio existere modo, quã quem ejus infert essentia.* Ostendam ergo, *Cel. Wallerium* hanc per se verissimam thesin §. 43. sed falsam in applicatione & sensu ejus argumentis suis non confirmare, & ab exceptionibus vindicare. Quod itaque ad ipsam spectat demonstrationem, assumit in ea tanquam verum, modum existendi determinare ipsam existentia rationem & indolem, huic vel isti enti competentem. Unde cum modus existendi sit determinans, existentia autem ratio & indoles huic vel isti enti competens sit determinatum; determinans vero nequeat uno eodemque respectu esse determinatum: concludit *Cel. Wallerius*, modum existendi non posse in existentia, sed essentia entis consistere h. e. (ut sensum *Cel. Wallerii* Tibi L. B. palpabiliorem sistam) non existentiam, sed essentiam inferre modum existendi. De hacce autem assumptione dum ex principiis rationis judico; deprehendo his directe repugnare, eam esse veram & genuinam. Modum enim existendi, & ipsam existentia rationem & indolem pari passu ambulare, neminem sensu communi vel leviter instructum negaturum esse existimo. Cum itaque modus existendi, & ipsa existentia ratio

tio & indoles sint synonyma; nullo modo existendi modus enti competens determinare potest ipsam existentiae rationem & indolem enti competentem h. e. modus existendi non potest esse determinans, existentiae autem ratio & indoles ejus determinatum. Si enim hoc verum esset; verum quoque esset, determinans posse uno eodemque respectu simul esse determinatum, quod tamen principio contradictionis repugnat. Cum itaque illa assumptio falsa sit; conclusio quoque, nominatae suppositioni nixa, vacillat & collabitur. Immo fac, modum existendi ipsam determinare existentiae rationem & indolem. Quomodo inde probabitur, essentiam inferre modum existendi, seu modum existendi consistere in essentia? (essentiam enim inferre modum existendi, seu modum existendi consistere in essentia, sunt *Cel. Wallerio* in hacce ejus demonstratione synonyma). Cum enim per nominatam hypothesin, modus existendi ipsam determinet existentiae rationem & indolem; & sic modus existendi sit determinans, existentiae autem ratio & indoles sit determinatum; determinans vero nequeat uno eodemque respectu esse determinatum: inde sane consequens est, ut modus existendi non possit non determinare, seu inferre ipsam existentiae rationem & indolem; minime vero inde consequitur, ut non existentia, sed essentia inferat modum existendi, seu ut modus existendi non in existentia, sed essentia entis consistat. Quomodo enim hac consequentia quam inde deducere vult *Cel. Wallerius*, rite deduci possit, certe non video. Hanc itaque nominatam conclusionem non sine vitio ex praemissis deduxit *Cel. Wallerius*. Id quod observasse, est ostendisse, consequentias, quas inde ope aliarum propositionum in hacce demonstratione porro nescit, non admitti posse tanquam ex antea praemissis diffluentes h. e. *Cel. Wallerium* non demonstrasse suam thesin, adeo ut pluribus observationibus hoc meum effatum adstruentibus plane non opus sit,

§. 56. Hæc hætenus. Restat, ut nobiscum reputemus §. 336. propositionem: *Sublata essentia entis, aut parte essentiali, tollitur ens, quæ propositio itaque in duo abit membra. Prius membrum probatur a Cel. Wallerio ita: Quoniam enim unius entis non est nisi una essentia, hac sublata tollitur omne, per quod ens est intrinsece possibile. Intrinseca autem possibilitate, qua ens absolvitur, sublata, tollitur ens. Sublata ergo essentia, tollitur ens. Posterius membrum ita demonstratur: Essentiam partibus suis essentialibus ita constitui, ut una earum sublata, essentia non possit manere eadem, quivis facile assequitur. Quamobrem, quum unius entis, non sit nisi unica essentia, qua ei constanter competit, sublata parte essentiali, amplius manere nequit idem ens. Quod ad ipsam propositionem attinet, illam luce veritatis coruscare lubenter concedo, si in illa per ens intelligatur ens actuale, & hoc sensu eam §. 42. a me demonstratam vides. Sed intelligit Cel. Wallerius in hac sua thesi per ens intrinsece possibile, minime vero ens actuale. Ubinam enim est vel minimum hujus sensus vestigium? Ego sane nullum deprehendo. Hinc quoniam Cel. Wallerius in sua thesi non intelligit ens actuale; hancce falsam thesin nec suis demonstrationibus fulcit. Nam quod prioris membri demonstrationem attinet, illa ex antecedentibus jam per se corrui. Passim enim in antecedentibus demonstratam est, errorem esse, unius entis non esse nisi unam essentiam sensu scil. Walleriano: errorem esse, essentia sublata, tolli omne id per quod ens est intrinsece possibile. Quod iterum pertinet ad posterioris membri demonstrationem; concedo essentiam partibus suis essentialibus ita constitui, ut, una earum sublata, essentia non possit manere eadem. Sed quoniam in antecedentibus probatum est, errorem esse, unius entis non esse nisi unam essentiam sensu scil. Walleriano: errorem esse, enti constanter competere essentiam; corrui quoque ipsa hæc demonstratio.*

§. 57. Hæc hætenus tradita qui, præjudicatis opinio-
nibus longius facessere jussis, observat, atque ipsa veritatis
possessione latatur, Ariadnæo quasi filo instructus est, quo
labyrinthum hunc philosophicum tuto possit evadere. Sed
proh dolor! frustra exspecto forsan adversariorum convictio-
nem. Fit enim sapius hominum malitia, invidia, levitate,
ignorantia & præjudiciis, ut veritas, cujus custodia cultus-
que ubique florere debeat intemeratus, nihilominus indignis
modis laceffatur, & quo major sit ejus vis, eo turpiorem
in modum conculcerur. Sed licet etiam acerrimum mihi bel-
lum, acie quasi instructa, inferant pugnaces & lacertosi du-
ces; tamen animum meum nec frangere, nec tropæa sibi eri-
gere possunt. Veritas enim ut est suis cultoribus condimento
in rebus adversis; ita magna est ejus victoria ad suavissi-
mos tandem, Adjuvante DEO, tendens triumphos,
Cui Soli Gloria, Honor, Laus & Potentia!

Pag. 1. l. 15. seculorum, lege sæculorum; l. 18. seculis, lege sæculis; pag.
4. l. 16. que, lege que; pag. 5. l. 7. præcid, lege præced; pag. 6. l. 8.
negationem, lege negationem; pag. 12. l. 9. Methaphysici, lege Meta-
physici; pag. 14. l. 19. satisficiens, lege sufficiens; pag. 15. l. 26. Me-
thaphysicorum, lege Metaphysicorum; pag. 21. l. 1. fit, lege est; pag.
22. l. 10. & l. 13. conceptum, lege conceptuum; l. 17. constenter, lege
constanter; pag. 23. l. 19. includuntur, lege includuntur; pag. 24. l. 3.
illa, lege illa. His & aliis ejusmodi vitiis ignoscas velim B. L.

